

Nagy gondolatokkal telve ülök asztalomnál ; a benső erő késztet, hogy tollat ragadva, az agyam szülte gondolatokat megrögzítsem.

A legnagyobb áldás a gondolkodni képes emberiségre az írás művészete, s hátaletlen gondolkodom a letűnt évezredekre, amelyek lassú fejlődéssel megszülték ama jegyeket, amelyek egymás mellé rakosgatva, kifejezői a sík fölületen az érző s gondolkozó léleknek.

Betű... Mily csodás valami. Egymagában véve néma, hallgatag semmiség, de egymás mellé sorakoztatva, tudatos csoportosításban: mondat, eszme, mely gyújt szenvedélyeket, letipor, izgat, fölemeli és elnyomja egyaránt az igazság hangját. Egy örök küzdelem önmagából, önmagával. Forradalom; tisztító tüze és pusztító vihara az emberiségnek; fájdalom, kéj meg öröm vegyesen!...

Az őshinduk ezt a nagy Mindenséget egyetlen szóban foglalták össze: Nirvána. A mai kornak az embere pedig azt mondja: betű.

Ez a kis jel, ez a fogalom az idővel izmosodott s hatalmasodott, úgy, hogy ma, a fejlődés igájában, melyet nyög az egész emberiség, ór'jás előreívő erőt jelképez!... A betű a haladás úttörője.

Ezért szegődöm én is társul hozzá, hogy az Ő erejével s támogatásával írjak Ővele — Őróla, vagyis arról a művészetéről, mely a betűk sorokká csoportosításából s papirosra lenyomatásából áll.

... Hosszú évszázadok múltán ez a nyomtatás a maga kezdetleges, de művészi színvonaláról az ördögi praktikák gyártási színvonalára süllyedt, úgy hogy míg bölcsőkorában (bár primitív eszközökkel) bájos és művészi szempontból fenséges egyszerűségű nyomtatványok láttak napvilágot, addig ma a tömegtermelő gyár-
ipar neveltjei, a sekélyes művészi érzékkel szűkölködő munkások, dacára a szédületesen fejlődött technikának, túlnyomórészt — magából az e tömegtermelésen alapuló sajátos viszonyból kifolyólag — gyatra és művészietlen nyomtatványokat termelnek, holott oly anyag áll rendelkezésükre, melyből helyeset és szépet teremthetnének, de következetes és gondos munkára alig van idejük. Így mindent leszorított a gépies termelés, mely nélkülözi a művészt.

Hogy a mai technikának megfelelőleg a szédületes termelés is művészi legyen, megszületett az a jelszó, amely azt mondja, hogy

egyszerű eszközzel nagy hatást érni el: legszebb és legművészebb föladat. Ez a jelszó a mai gazdasági fejlődésünk diktálta követelményeknek tökéletesen megfelel, mert lehetségessé teszi ma — midőn a munkamegosztás alapelvén haladva, a legnagyobb versenyben, tülekedve, az árucikkek megmunkálásának idejét mindenképpen lecsökkentve igyekeznek azokat olcsóbbá vagyis versenyképessé tenni — hogy a világpiacon mint életképes vállalkozás fenmaradhassunk.

Az egyszerű eszközökkel alkotott művészi termékek versenyképessége pedig fokozódik azzal, hogy nemcsak a kor követelményeinek felelnek meg az által, hogy rendkívül olcsón vagyis rövid idő alatt előállíthatók, hanem azzal is, hogy ez a gyártás nem esik a művészet rovására.

Tehát mélyen gazdasági okok születtek az anyagszerű művészi változást a sokszorosító iparban, s éppen ez az uralkodó elv biztosítja is eme művészi változás jövőjét, fokozatos térhódítását és maradandóságát.

Tehát újból beigazolódik az a jó öreg tétel, hogy a művészet simul a termelési eszközök kialakultához és a gazdasági viszonyok szülte helyzetéhez, s ezzel magán viselve a kor jellegét: igazolva van a létjogosultsága.

S hogy ez a modern törekvés nálunk is gyökeret verjen: intézményessé kellett tenni, hogy alapos munkával képesítéseket nyújtson, s így a gyakorlati élet terén a nagy forradalmat megcsinálhassa a művészet.

Erre a munkára vállalkozott minálunk az Iparművészeti Iskola, kapcsolatban a Könyvnyomdászok Szakkörével.

Nehéz, igen nehéz munkára vállalkoztak. Tanműhelyt szerveztek, hogy a fent említett modern követelményeknek megfelelő képesítést adjanak, és mi e munkájukban igyekeztünk is őket szerény erőnkhez mértén támogatni, amint hogy az ily fenkölt törekvések mellé való csatlakozás alól jóérezésű ember egyáltalában nem vonhatja ki magát.

Nem óhajtunk üres szókkal a Tanműhely védelmére kelni, mert erre nem vagyunk jogosítottak s a keretek ehhez nem is illők, de kötelességünknek tartjuk, hogy a Tanműhely munkásságát s anyagát fejezetekbe foglaltan és népszerű, élvezhető formában megismertessük — habár vázlatosan is, mert a tér szűk volta mindent kimeríteni nem enged —, hogy szaktársaink így legalább halovány fogalmat alkothassanak arról a munkáról, amely hetvenkét óra alatt lett ott elvégezve, s ami még értékesebb: tiszta képet adjunk azokról az elvekről, melyeket a Tanműhely vall, követ és követésre méltóknak tart.

De lássuk az eredményeket, vagyis jobban mondva azt a metódikát, amelynek alapján eredményeket érhetünk el.

Az itt következő cikkekcské a tanfolyam munkálkodási rendjével azonos sorrendbe vannak csoportosítva. Valamennyit a tanműhelyi munkában részt vett nyomdász-emberek foglalták össze.